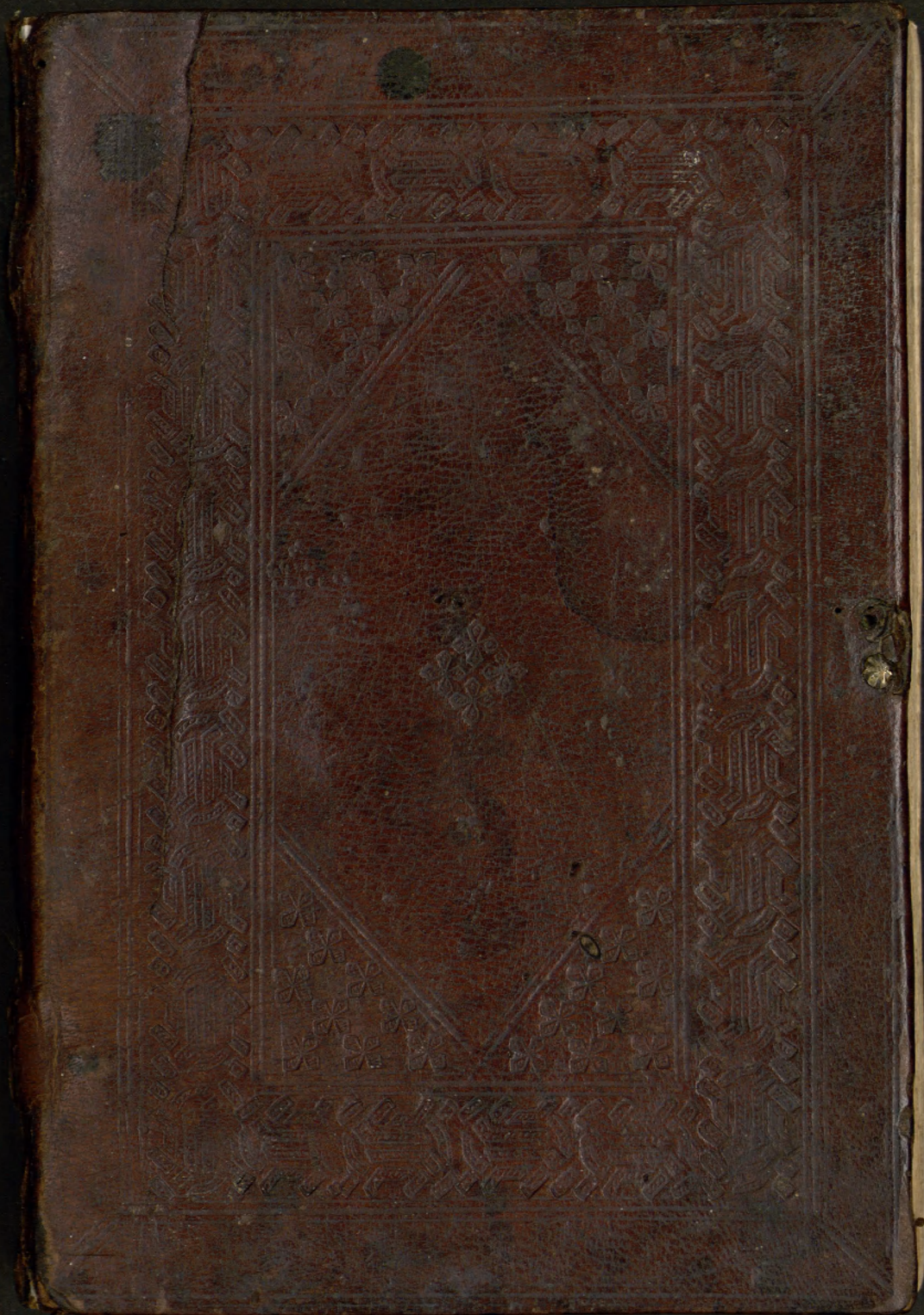

liber e mei vinctus
et mea amichosa

ne e amichus qui noster bona vult

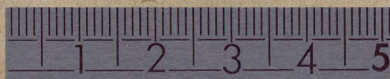
A 128

21368

1773
1774
1775
1776
1777
1778
1779
1780
1781
1782
1783
1784
1785
1786
1787
1788
1789
1790
1791
1792
1793
1794
1795
1796
1797
1798
1799
1800

1801
1802
1803
1804
1805
1806
1807
1808
1809
1810
1811
1812
1813
1814
1815
1816
1817
1818
1819
1820
1821
1822
1823
1824
1825
1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000

55
BERNARDI IVSTINIANI ORATO-
RIS IN BEATI LAURENTII PATRI
ARCHAE VENETIARVM VITAM
AD MONACHOS CARTHVSIE-
SES PROHOEMIUM INCIPIT.

5
E TSI nō dubito Venerandi pa-
trēs quī Patriarcha Laurentius
sicuti uiuens solebat : ita eti-
am uita functus excipietur a
uobis omni pietatis offitio: iucundiorē ta-
men eius aduentū fore existimaui si ratio-
nem: qua suauissimus gratissimusq; hos-
pes ad uos ueniat cognoueritis. Nā quom-
eum a teneris annis dilexissē plus etiam
q̄ parentem: atq; illius discessu mōrēs de-
siderarē aliquid solatii: optabam: ut amā-
tium mos est: aliquam illius imaginem: nō
Lysippi quidem manibus: aut Apellis: sed
quæ potius exprimeret & mores illius:
& actiones & uerba. quæ nisi ~~Lysippi~~
uiua (ut ita dixerī) pictura fideliter atq;
perfecte repræsētari nō possent: illud igitur
unum cupiebam: illud optabam: sin-
gulares illius cælestesq; uirtutes & cuius

55
BIBLIOTHECA
DESIGNATA

Pontificum ueterum merito non impares:
præstantis alicuius ingenii litteris illustra-
ri. Quod quom ipse mecū sapius agerē.
sæpe etiā cū his Venerabilibus patribus
uestris: qui apud nos sunt: & præsertim
cum ægelici spiritus uiro Francisco Tarui-
sano præfecto uestri Cenobii: accidit iter
nos officii quedā & pietatis plena cōtētio.
Quom orarē ego illum: & ille cōtra me:
ut aliquid de uita nostri Pontificis scribe-
rem. Dicebam esse illi auctoritatem: esse
doctrinam: consueuisse per multos ānos
cum Laurentio: multa uidisse: multa co-
gnouisse: singulari caritate ac reuerentia
ei fuisse deuinctum. Vereri me præterea
dicebam: ne si ego scriberem sanguinis p-
pinquitas obesset fortasse Laurentii cau-
sæ: & uelut in foro solet: testimoniū ne-
potis i causa patrui suspectius haberet.
At ille iisdem contra me rationibus urge-
bat enixius: & facultatis: & cōsuetudinis: &
amoris. Atq; ut ē præstati doctrina & usu
rerum: intueri iubebat Ambrosium: qui
Satyri fratris laudes duobus libris cōple-
xus est. aspicere Bernardū: qui Gerardo

fratri inter cæteras nobilissimas super cæ-
tica omelias: locum præcipuum eius lau-
dibus inseruit. Neq; latinos solū memo-
rabat: sed græcos etiam. Nam & Christo-
stomus parentis: & Basilius Sororis uitas
& laudes: quæadmodū noster Aurelius
Monicæ matris: profecuti sunt. An præte-
rea dicebat: Si quottidie uides alienos: &
externi generis homines cōcurrere ad illi-
us sepulchrū: q̄ aut statuas: aut flores: ce-
reos ue in testimonium uenerationis ap-
portent. Quid tandē tibi necessitudine
Nepoti: pietate filio: tantis illius bene-
ficiis obstricto agendū sit. Te certe au-
diui quom diceres illum tibi sæpe magnis
in laboribus præsentī affuisse numine:
quemadmodum promisit ipse tibi dum
migraret e uita: Nō ne igit̄ ad illius ho-
norē & gloriā: nisi īgratissimus eē uis: &
haberi quicquid in te est: aut facultatis &
ingenii: aut deniq; studiū coferendū. Hæc
igitur ille cum diceret nō minus prudēter
q̄ amice: certe in memoriam redigebat id
ipsum usu accidisse fere per omnes æta-
tes. Omitto enim priscos illos gentiles ut

& diligete

Catonem: ut Caesarem: ut Tucydidem:&
Xenophanta: quorū hi grācis: illi latinis
litteris res illustrauere suas: adeo non de
amicis: aut propinquis: sed de se ipsis
scribere nō dubitarunt. Dicam de nostris:
certe Athanasius Antonii: Martini Se/
uerus Bernardus Malachiæ: Gregorius
Basilii: Gregorii Chrysostomus scripsere
uitas: aut discipuli ōnes: aut Amicissimi.
Itaq; refragari iam non poteram: sūmā
auctoritatis exemplis. Sed illa præcipue
ratione non poteram: quam de illius erga
me memorauerat beneficiis. Abiit .n.
optimus Pater ea maxie tēpestare: quom
me familiamq; meā turbulentissimi flur
ctus: & procellæ uariis modis impeterent:
ut mergi penitus necesse fuerit (tu scis bo
ne Deus) nisi inuocatus semper a me be
nignissimus Pater in tantis malis: atq; pe
riculis opem impetrauisset. Vt extaret
igitur aliquod grati animi offitiū: quod
profecto ab Nepote erga patruū sine sce
lere omitti non potuit: Appuli animū ad
scribendum. quæ autem narrabimus: uere
possumus dicere cum Apostolo quia non

solum a fidelibus testibus audiuius : sed
pleraq; ipsi uidimus oculis nostris : & ma-
nus nostræ cōtrectauerūt : præserti quom-
ab initio Pontificatus ad ultimum usq;
uitæ diem : ab illius (ut aiunt) latere nunq;
fere discesserimus . Placuit autem uobis
potissimum inscribere clarissimi Athletæ
Christi . Nam cum Leonardi Parentis ci-
neres atq; ossa mei apud uos habeam pi-
gnus eximie erga uos familiæ nostræ ob-
seruantie : & pietatis : Cur germanos opti-
mos atq; dulcissimos : qui se incredibili pi-
etate dilexerunt q̄tū in me est : pari quoq;
contubernio non donem . Venit igitur ad
uos Laurentius Pater : & uita Sanctus : &
doctrina instructus : & miraculis coruscās :
quibus quidem ornāmētis : quid accedere
possit nō uideo . Sunt autem sūma omnia
hæc : & habitant adhuc in oculis omniū :
ex quibus : & uoluptatem ī legēdo : & fruc-
tum ī imitando percipere possitis .

QVO GENERE : QVIBVS PAR EN-
TIBVS SIT ORTVS ET QVO PA-
CTO ADOLESCENS AD DISCIPLI-

NAM MONASTICAM SIT PROPE-
CTVS .C. PRIMVM.

Natus est igitur Laurentius Ve-
neciis: Bernardo Iustiniano Pa-
tre: Matre uero Quirina. De
utriusque familia nobilitate:
neq; multa dicere: neq; omnino silere licet
sine illius iniuria. Nam sicut his fortunæ
donis gloriari superba leuitatis ē: ita for-
titer contempsisse: quod Laurentius fecit
summa grauitatis. Celebre igitur ē: & i anti-
quis monumentis extat. Iustinianam Fa-
milia a Iustiniani posteris defluxisse. Tris
fratres Constantinopoli pulsos per seditionem
uenisse in Italiam: atq; Venetiis cō-
sedisse. huius Familiae uirtus cū multis in
bellis: tum in eo maxime clauit: quod a
Vitali Michaelē, Duce Veneto aduersus
Emmanuelem Imperatorem cōstantino-
politānum felicioni initio: q̄ euentu gestū
est. Classē nobilissimā centū triremiū
& uiginti nauium Dux Venetus centum
diebus confecit: & in altū deduxit. Quā
quom omnem oram Illyrici maris: portus

deinde Epini atq; Achaia: et deinde ma-
tis agei insulas pene omnes recepisset: cap-
taq; deniq; ac spoliata Chio ad insulā: quæ
nunc dicitur Sanctæ Panagiæ diuertisset:
& descēdisset a quatuor: seu pestis illa fu-
it corrupto cœli tractu: seu quod magis
creditum est infecta ab hostibus ueneno
aquæ: sane increbibili lue uastata est. Iu-
stiniani quicunq; per ætatem potuerant
capere arma: Classē eam conscēderant:
quasi Patrias sedes bello repetentes. sed
tantum conatū infelix exitus excepit. Nā
ad unū ōnes sic uolente Deo: aut ferro aut
morbo extincti sūt. domi præter aliquot
Senes: sufficiende soboli frigidiores for-
te euēit: ut unus tantū superesset adolescēs
Nicolaus nomine: apud Monachos Sancti
Nicolai. Vitalis Dux laceram. & tam mi-
lite quē remige uacuam Classē trahens: in
patriam reuersus. Et quom præter alia
publica incōmoda: tū etiam quasi excidii
illius familiæ causa fuisset: quæ toti ciui-
tati fuerat carissima: incidit ī populi odiū:
Et ut quoquomodo posset recōciliaret:
statuit nō solum restituere illam in lucē:

sed copulare etiā sibi sanguine. Impetrat
ab Alexandro .iii. Pontifice maximo: ut li
ceat Adoleſcenti Monacho ſoluere uincu
lum religionis: ad reparandam ſobolē ſuā
gentis: eiꝫ unicam filiā deſpondet An
nā nomīe. Fauſtā fuere nuptiā. Donauit
illos Dominus maribus ſex: & tribus fœ
mellis. lætus tā proſpera ſobole Nicola
us: & Deo gratias agēs: uoti: ueteris religio
nisꝫ nō immemor ad monaſteriū reuer
ſus ē. Aedificato prius apud Amianū Ce
nobia Virgīnum: ſub nomine Sācti Adri
ani: In quo Anna uxor ipſa quoꝫ mona
ſticam cœpit uitā: Multis miraculis am
bo claruerunt: atꝫ eorum imagines apud
ædem Sancti Nicolai in teſtimonium Sā
ctitatis: ad noſtrā uſꝫ ætatem perſſitere.
Quod ne cui forte mirum uideatur: iisdē
temporibus idem Alexander Pontifex Cō
ſtantiā Gulielmi Siciliae regis filiā & mo
nachā: & plus q̄ quadragenariam Hen
rico Imperatori Frederici Barbaroſſæ fi
lio nuptui cōceſſit ad ſobolē Gulielmi Pa
tris qui ſiculis fuerat cariffimus ſuſcitan
dam. Ex hac igitur Sāctitatis propagine

Laurentius ortus. Bernardus pater iuuenili
aetate e medio magnorum honorum cursu
surripitur. Quirina mater: & ipsa clarissi-
mo genere: anno aetatis quarto supra ui-
gessimū: ammisso uiro: & quinque susceptis
liberis: reliquam aetatem celibem duxit.
Domum suam regens: ut apostoli uerbis
utar: & filios in timore Dei: & mandatis
instituens. instans orationibus die: & noc-
te: Et ne in deliciis uiuēs mortua esset: cili-
cium & catenam aream quoad uixit cir-
ca lumbos gestauit: ieiuniis: & uigiis flo-
rentem aetatem castigans: Praecipue autē
ī pauperes misericors: & benefica: ad quā
ad elemosinas filios semper: & uerbo in-
strueret: & exemplo. Accessit ad eximium
Laurentii ornamentū: germanorum fra-
trum par memorabile Marcus: & Leo-
nardus: quorum necessaria mētio me diu
tenuit ancipitem: scriberem ne hic aliquid
de illorum uita moribusq;. Sed quom ma-
gni res operis uideretur: Malui nunc soli
Laurentio dare operā. Vnū tamē illud nō
silebo: cum Bona uenia legētium: Tris eius
modi fratres tanta uirtute: Sanctimonia

& omnium Bonarum artium sciētia præ-
ditos: quod quidē scriptorū monumētis ex-
tet: uix ullā unq̄ sæcula tulisse. Nec falli
me amore: neq; fallere prorsus scio. Natus
est Laurentius sub finem Belli Genuensis
illius maximi: & periculofissimi: Et natus
quo die pro insigni apud Clodiam uictoria
uniuersa ciuitatis supplicationibus: & ōni
lætitiæ genere redundabat. Dicere solebat
Quirina mater: dum ī ea lætitia pareret
gaudio quodā animi perfusam: Deo pri-
mum gratias egisse: q̄ eum partum: quē
tantis in laboribus periculisq; gestasset: in
lucem ederet cū tāta ciuitatis lætitia: De-
inde Deum suppliciter orasse: ut hostibus
aliquādo formidini esset: & saluti ciuibz:
quod certe uidimus euenisse Bello Medio-
lanensi: sicuti suo loco dicemus. Statim
autē primæua ætate declarauit morum
elegantiā singularē. Nihil illo uenustius: aut
amabilius. cum maioribus natu libenter
esse: cum æqualibus facilis: minores am-
plecti. Cæterum excellenti uidebatur ani-
mi magnitudine: & ad summas res semper
intenta. Nihil illum ludicri delectabat: ut

solet cæteros iuuenes . Sed ad magnas res
diuina sapientia rapiebat : ut aliquando
Quirina mater metuens ne aliorum e/
rumperet ille ardor animi : & mūdi hono/
res amplecteretur : plusq̃ par esset . quin
tu inquit hanc mihi Fili insaniam mittis?
Infernum sapit ista superbia . Cui subri/
dens Laurentius ueluti per iocum : noli ti/
mere Mater : Magnum me Dei seruum
adhuc uidebis : hoc de se ipso puerile præ/
sagiū haud multo post dominus impleuit.
Annum erat natus undeuigessimus . eius
scilicet ætatis : in qua carnis illecebræ an/
cipitē facere solent humanæ uitæ uiam.
Dominus autem Iesus manū illi adhibe/
re uolens : apparuit illi : sicut ipse in eo li/
bello qui fasciculus Amoris inscribit me/
minit : Ipsius uerba subiiciemus . Erā uestri
similis : querens æstuantī desiderio pacem
in rebus extrinsecis nec inueniebā . Tandē
quedam uirgo sole splendidior mihi ap/
paruit : cuius nomen ignorabam : Hæc pro/
pius accedens uenusto uultu placidoque
affatu : O Iuuenis ait dilecte cur effundis
cor tuum : & pacem sectando per multa

uariari? quod quæris penes me est: quod
concupisti tibi polliceor: si tamen in spon-
sam me habere uolueris. Quom uero no-
men ipsius: & genus: & dignitatem scire
peroptarem: se ait sapientiam Dei esse
quæ propter hominum reformationem
humanam formam suscepit: Assensi igitur:
& dato pacis osculo læta discessit. hac
igitur uisione perculsus rem detulit ad
Marinum Quirinæ matris consobrinum:
qui fuit rā uita: q̄ doctrina Sanctissimus:
Is quāq̄ magnum aliquid portendere: &
ardentem Iuuenem ad omnem altissimæ
uitæ rationem intelligeret: perspicere ta-
men penitus illius animum: & corporis
firmitatem experiri maluit. De uestitu
nihil mutauit: ne cultus sordidior pderet
animi propositū. Sed matri nimirū amāti
secretum esse non potuit. Quæ cum præ-
ter suspitiones alias ligna quædam rudia
super lectum sternere: superq; his lignis
cubitare filium deprehendisset: ut est ma-
trum natura mollior: metuens ne filius
nō satis difficultates religionis itelligeret
induxit animū ū tēptare illius propositū

illucescat: Laurētius per omnem uitā nūq̄
 de ecclesia discessit: donec ad primā fra-
 tres conuenirent. Rigente hyeme accedere
 ad ignem nunq̄ uisus est: quod fuit admi-
 rabilius propter corporis imbecilitatem.
 Accidit autem ut pater quidam ad ignem
 inuitaret: recusante illo palpauit pater il-
 lius manum: quomq; obrigentem frigore
 sensisset: admirans inquit: O Fili magnus
 calor est quo intus ardes: si frigora ista nō
 sentis: quibus obriguisti. Quid illud: ut ne
 in hortum quidem remittendi animi cau-
 sa unq̄ accesserit: quod unum solet esse
 monachorū remedium. Stabat gradu ni-
 xus: dum diuina canerentur offitia: non
 dextra: non leua sedilibus hærere: quē sta-
 tum semper in psallēdo seruauit. Vident
 hæc fortasse minus admirabilia iis: qui
 nunq̄ experiuntur. Vos autē nobiles Chri-
 sti Athlete: qui quottidie facitis hæc rerū
 periculum: scio factu difficiliora: q̄ dictu
 iudicabitis. Huius propositi atq; constā-
 tiæ perseuerauit ad ultimam senectutem:
 ut in ipsis ægritudinibus: uix ulla corpus
 remissiori ratione foueret. Nam quom

Medicus eum laborantem: iā ferme septuagenarium: ad edendas carnes inuitaret: quadragesimæ tempore: Et quo facilius suaderet afferi et exemplum Sancti cuiusdam ex his recentioribus: qui ob agritudinem haud maiorem: die Dominicæ passionis pulpam Fasiani comedisset; petiuit primum Laurentius an abstinere posset sine uitæ periculo: Cum ille non negasset: unusquisq; inquit habundet in sensu suo. Sed ut uerum fatear: ualde me delectant ueterum exempla Sactorum. Video autē confessores per carnis macerationē: Martyres autem per sanguinis effusionem: ad cælestem patriam contendisse. Itaq; ut ad priores annos redeam: Quom factus esset ætate uergēte debilior: cgebant eum patres ex capituli decreto: ut cybo: & somno: & ueste moderatius uteretur. Quod ille agre ferens quasi ad delicias compelleret: iubete dicebat ut lubet: parebo iussis: Scire tamen uos uelim: ei qui pro Christo pati decreuerit: patiendi uiam nō defuturam. Quærebā ab eo patre: qui hæc narrabat: quid his uerbis significare uoluisset

Disciplinas credebat: idest uerba: & plagas; quibus solebat affligi uāhemētius. Notas quippe: & sanguinis maculas sēpissime apparuisse. Non solum autem euicit has cōmunes naturæ necessitates: sed dolorum patientiā admirabilem ubiq; pręstitit. Incidit initio religionis in morbum fistularum: quas medici appellare scrofula solent. iis omne collum repletum est. Desperabāt Medici de iuuenis salute: unū remediū dabant: si setis equinis per transuersum collū sępe deductis corrupti humores educerentur. Adurerentur deinde ferro cādenti. Verum timebant ne dolorē ferre non posset. At Laurentius uultu quo semper erat æquali. quid dubitatis fratres: secet: & urat medicus ut libet. An nō poterit Dominus mihi dare fortitudinē: qui tribus pueris dedit ī fornace candētī? Traiectus itaq; & sectus: & adustus ē. Vbi illud admiratiōe dignū: quod pręter unā uocē Iesu: semel emissā: ne minimū qdem gemitū edere deiceps auditus ē. Ceterum hoc nobis icredibile fuisset: nisi oculis nr̄is uidissemus. In ultia ætate quom Pontifex

esset. eandē aī firmitatē. Et quom gutt
intumisset maiorem in modū ac resolu.
tio tardior appareret eademq; difficilis
Angeret autē animi piissim us pater domi
atq; cubiculo iclusū uacare nō posse ovi
bus suis ad ictū ferri stetisse penitus imo
bilē quom timēti medico diceret. icide au
dacter. Neq; . n. nouacula tua laminas
martyrum superabit.

DE HVMILITATE ET MANSVE
TVDINE. CONTEMPTV IGNO
INIAE DE PAVPERTATIS AM
ORE DE DONO ORATIONIS ET
CONSTANTIAE. C.III.

HAEC de corporis attritiōe: & q
dē pauca de multis. sed uenia
mus ad aīum: ubi plus negoci
uidet. Incipiemus autē ab hū
litate quā ipse cētax uirtutū reginā ap
pellabat. Si rector erat monasterii: uelut
id sibi muneris contemptui potius esset q̄
honoris infima quæq; deligere: quæ relatu
sint etām indigna. Nihil nisi peccatis suis

loqui sua detestari: contemni: ac despici
cupere. Séper de humilitate Domini Iesu:
aut beatissimæ Virginis loqui. Sed om-
missis quottidianis istis. Videte Patres
quo modo contumelias tulit. Quom de
Monasterii negociis aliquando in capitulo
ageretur: Frater quidam simplicioris inge-
nii accusauit nescio quid a Laurentio fac-
tum: Laurentius autem quis intelligeret
hominis ingeniū: Et purgare facile posset
quod obiecerat: substitit primum: quasi
non audiret. Tandem leni gradu in me-
dium procedens: genibus flexis ignoscite
inquit Patres: peccaui in cælum: & coram
uobis. Ecce pœnitentiam quam dederitis
agam. Tactus pœnitentia frater ille ad
Laurentium accurrit: Et ueniã petens eius
pedibus aduolutus ē. Iterum autē quom
simile quippiã falso obiceretur: cōpressa
Laurētius mordicus lingua nihil respon-
dit: Scilicet ne aut confessio malum exē-
plum pröderet: aut negatio contentionem
gigneret: Loquēdi: & tacendi tēpora pru-
dentissime discriminans. Mūdi uero fa-
stus atq; superbiã q̄ magnifice pdomuit.

Non dico ut opes reliquerit : & honores .
Neq; .n. tantæ uirtutis est honorem con-
temnere .q̃ contemptum appetere .plus est
 .n. ut male affici negligas : q̃ ut bene affici
non cupias . Cæterum illud sūme perfec-
tionis : ut male affici desideres . Itaq; non
silebo quod Mapheus Patriarcha : qui illi
successit : & fuerat eius discipulus mihi
narrauit . Nam quom de amore exissent
ad petendum panem : forte accidit : ut in
frequentiora urbis loca penetrarent . Sē-
sit eum Laurentius motum loci celebra-
te : & declinare cupientem . Maphee inquit
quid moueris ? Vadamus constanti gradu .
nihil enim profecimus : si reliquimus uer-
bo mundum : nisi etiā opere declaremus .
Eamus cum saccis istis quasi crucibus : &
gloriosū hodie de sæculo triumphum re-
feramus . De paupertatis autem amore
quid dicam ? Accidit forte ut tectum Mo-
nasterii igni cōflagraret : Vbi fratres om-
ne pœnu in spem anni reposuerāt . Aberat
eo die Laurentius . Aduenienti uero mo-
sti fratres triste nūcium quom attulissēt :
Hilari uultu Laurentius . Eia filii quid

mali actum est nobis. Non ne paupertatē
uouimus? Benedictus Deus: qui nos uoti
compotes facit. Ipse qui dat semen serēti:
panem etiam ad māducādum prāstabit:
tantū ne amittamus confidentiam nostrā
Fili: quā ut īquit Apostolus: magnā habet
remunerationem. Sicut igitur omnes: &
carnis: & mundi illeceberā uiluerant: Ita
una illi uoluptas erat ex ecclesia aut cella
non discedere: Et orationis quidem & cō-
templationis gratia eum nemo superauit.
Qualis enim ueneratio subibat animum:
quom illum ad altare conspiceres? quā
corporis īmobilitas: quā uultus intentio:
quā lachrymā? Ex fratre quodā illius im-
primis familiari: Dum celebraret missam
nocte Dominicæ natiuitatis: post conse-
crationem eucharistiæ solutum in mentis
excessū: quomq; diutius perseuera ret: ac-
cedit diaconus semel atq; iterum. Ille per-
sistit immobilis. Tandem casulā tractus a
fratre uelut a sōno euigilans: Ecce profe-
quor inquit frater. Sed quid de In fātulo
istō tam pulchro faciemus? quo modo so-
lum: & nudū in tāto frigore relinquemus.

^ audiui

Constantia autem fuit admirabili: Postq̃
Deum secutus est maternam aut fraternā
domū ingressus non est. Memini puer ad
huc cum esse uidere eū ad domus nostræ
ianuā pulsantem panespetere: domum
tamē aut ianuæ limē non īgredi: sed foris
stātē panes operiri. Mater autem filium
agre ferens tāto onere grauem diutius per
urbem uagari: Iubebat ministris ut saccū
illi panibus implerent. Recusare semper
Laurentius: & panibus duobus contentus
discedebat: ut operam nauaret humilis
médicationis: & nō domestici questus: Ma
tris dormitioni īteresse pietatis eē putauit
Ibiq; noctē egit ut materni amoris præce
ptū adimpleret. Dignū illud memoria q̃
matrē quā unice dilexit morientē uidere
potuit sine lachrymis: Et plorātibus aliis
ipse siccis oculis ultimū persoluit officiū.
Idē ubiq; erat. nūq; eum quisq; aut læticia
exhilaratū: aut ira commotiorem: aut so
lutiozem remissione animi: uidere potuit.
Non ullum deniq; uestigium metus cupi
ditatis: doloris: uoluptatis.

DE DONO ET EFFICACIA VERBI.
QVO PACTO FRATRVM TENTA-
TIONIBVS SVBVENIRET. DE SPI-
RITV PROPHECIAE. DE VOCA-
TIONE ILLIVS AD PONTIFICA-
TVM. C. III.

ERat autē illius constātia: quod
raro solet accidere: mira simul
humanitate: & ueneratione cō-
dita: Sermō ē fuit suauis: breuis:
& pondere pleno. Et ut scriptum est: uerbū
quod ex illius ore egrediebatur: uacū nō
redibat. Fuit illi prācipuus in Adolescē-
tia socius: tam genere q̄ diuitiis clarus: Is
forte aberat: & in oriente negotia gerebat:
quando Laurentius Dominum Iesum se-
cutus est. hoc quom accepisset: & Iuuenis:
& ignarus quid esset animus diuino spiri-
tu afflatus: pergit ad monasterium cū cā-
tatoribus: & citharadis: & cum aliquibus
armatis: plane non dubitans sociū ad re-
ditum pellicere. Et si fratres forte negarēt.
Tum ui. & armis usus. Accersit Laurē-
tium: quem cum uidisset non tam habitu

uestis mutatu : q̄ oris : & gestus : & incessus
obstupuit . Laurentius benigne salutatum
incipit illius animu blando prius sermo
ne tractare : tum paulatim a mundi re
bus ad caelestia deducere . Quid multa ?
Impulit Iuuenem : Et qui laqueu ad ami
cum capiendum tetenderat : In rete ipso
uisus incidit . Respondens autem Lauren
tio : Frater iquit uerba aeternae uitae habes .
Et quoniam frustrata mea spes est : neq̄ ex
hoc loco educere no possu : Tu sane ex hoc
saeculo me ad te deducere poteris . Statu
tu est tecu uiuere : tecuq̄ mori . Praedicati
onis ad populum facultas ei defuit : quia
nec spiritu : nec lateribus esset bene firmis .
Sed nihil fuit suauius q̄ sedente inter fra
tres audire . Cuius quide rei uos imprimis
uenerandi Patres optimi testes estis a qui
bus uocari saepe solebat . Vbi aliquando au
diui a fratribus uestris : quom sedisset ad
umbrā patulae fagi : & dicere aliquid pa
raret : Ex templo nimbis : & tonitruis incre
dibili cum fragore misceri caelum uisu ee .
Quom uero fratres hic pluuiā : grandineq̄
metuerent : hinc agre ferrent concupita

prædicatione fraudari. Subridere cœpit
Laurētius. Et manu monere: Quiescite in
quies fratres: hæc sūt Sathanæ ludibria:
qui mendax fuit ab initio: & in ueritate
nō stetit: Nunquid uerbum Dei alliga
re poterit? Vix igitur sermonē instituit.
Et ecce cælum uisum est aperiri: dies
que latissimus pio fratrum desiderio ob
sequentissimum prebuit officium. Non
minori præterea cura fratribus aderat.
Molestos consolari: curare infirmos: labo
rantibus subuenire: Cogitationes: & Dia
bolicas insidias exquirere. Vexabat frater
ut mihi narrauit spiritu ad sæculum rede
undi: & aliquotiens a Laurentio confirma
tum nō cessabat Diabolus instigare. Ferre
ille amplius tentationem non poterat.
Ad Laurentium autem se conferens: Suc
cumbo pater ait: Fer opē. Ecce nisi adiu
ueris ad sæculum redeo. Tum Laurētius.
sine modo mi frater: & tantum hodie ne
abeas. Cras ut libuerit deliberato. Nox
una in orationibus: & lachrymis absūpta
sic Diabolum fugauit: ut nunq̃ deinceps
eum sit ausus impugnare. Sed quod sequit̃

admirabilius. Quod quidem narrare du-
bitarem: nisi accepissem a patre ueneran-
dæ. I. ei: & auctoritatis. Quom frater qui-
dam simili instigatione premeretur: & ad
certissimam Laurētii opem recurrisset: Ac-
cepit Laurentius Lauri Ramusculum: qui
decoctus aqua relictus erat in uasculo. Ad
fratrem autem conuersus: Accipe inquit
frater & in horto plāta: & si quidē reuire-
scet securus esto de perseuerantia tua.
Abiit ille: & plantauit: & reuirit: & de mi-
raculo gaudēs: memoriam uirgæ Aaron: &
palme macari reuocauit. Cæterū prophe-
tiæ spiritus uberrima quadā mēsurā Do-
minus eum donauit: & hoc ita celebre: &
diuulgatū fuit: ut nō aliter ad eū: q̄ ad ora-
culū concurreretur: Innumerabilia dice-
re possum: & aliqua dicemus sparsim: Vbi
res postulabit: Interea unum eligemus e
multis: uel homine in quo accidit: uel mul-
tiplici uarietate: uel certitudine rei præstā-
tissimum. Fantinum Dandulū scio cogno-
uistis: genere: dignitate uita: & doctrina
clarissimum qui fuit nuper Episcopus Pa-
tauinus. hic dum sæcularis esset adhuc: &

primariū in nostra Republica locū tene-
ret: Primo die quadragesimæ ad suscipi-
endum de more cinerem accedit. Suscepto
cinere: & benedictione Laurentius ait. Me-
mento frater quia futuro aⁿo tu aliis: ho-
rum cinerum officium impendes. quod ut
audiuit homo sæcularis: & plus q̄ quin-
quagenarius: surrexit admirans: Neque
aliud tamē ibi percōctatus est: propter loci
maiestatem: Sed ī clauſtro pretereuntem
expectat. Factus autē ad illū ppior: rogat
qđ illis uerbis significare uoluerit. Laure-
tius substitit alquātulū cogitabūdo simi-
lis. Deindē subiecit. Dico tibi frater: qđ ci-
nērem quidem non impones: Sed certe
populo distribues ramos oliuarum. Fantin-
us q̄uis maiori adhuc admiratione tene-
retur: Quonam modo hoc posset accideret:
tamen aliud sub iis uerbis latere dubitās
discessit. Ecce autē haud multo post Mar-
tino defūcto: Eugenius Venetus Pontifex
eligitur. Ad eum Fantinus legatus ab sena-
tu destinatur. Suscipit eum Eugenius ma-
ximo cum honore: & inter sacros ordines
iniciat. Deniq; ante uertētē annū legatū

Apostolicū Bononiam mittit : Quo quom
uenisset: & primo die quadragesimæ im
ponere cinerem populo necesse eēt: Inuitat
Legatus. ad id muneris : Ille recusat : q̄ ab
alio q̄ sacerdote fieri non liceret. Instant
enixius illi : dicentes id muneris a legatis
semper exerceri consueuisse. Fantinus in
proposito permanet: atq; id officii nō par
uo tādē labore deprecatur: nihil adhuc de
Laurentii uerbis aduertens. Die uero pal
marum cum similis contentio oriretur: &
Canonici peterent: ut oliuæ ramos populo
distribueret. Ille autem ex humilitate eadē
sacerdotii excusatione uteretur. Tandem
Canonici summis precibus postulant: ut si
in cineribus legatū se se gerere noluit: sal
tem non recuset oliuarum offitium. Quid
multa. Victus Fantinus illud offitium ut
predixerat Laurentius propriis manibus
absoluit. Has autem Sancti uiri uirtutes
Eugenius pontifex cum audiret animum
induxit Venetis Episcopū dare. Quo ani
mo acceperit iudicate si potestis. Bis fugi
endi cœpit impetum : & in abdita aliqua
loca secedendi : bis restitit. & stare demum

in patrum suorum sententiis deliberauit.
Erant autem ex iis qui suaderēt non esse
summo Pōtifici oblectandum: sed pare n-
dum Christi uicario. Nonnulli uero ut
nullo modo susciperet mundi fastus insue-
ta onera: & corporis imbecillitatē memo-
rantes. fuere etiam: qui suaderent: ut fu-
geret. & afferebant singuli exempla San-
ctorum: qui uel suscepissent: uel renuissēt:
uel incogniti profugissent. Indicto tamē
ieiunio: & oratione sollemni decreuerunt
conari apud Eugenium: & litteris: & nun-
ciis: ne sibi patrem ducemq; suum aufer-
ret: sine quo societas illa plane periculi-
retur: bis misere: bis rescripsit Eugenius: &
extāt duæ illius epistolæ: quibus dulcissi-
mis uerbis patres illos consolatur. Ratio-
inbus præterea grauissimis: & Sanctorum
patrum exemplis admonet: ne diuinæ uo-
luntati aduersentur. Nō parere igitur nō
potuit Pontifici ter iubenti.

suadebat

DE ASSVMPTIONE PONTIFICA-
TVS. FAMILIA. VESTE. VICTV. ET
DE PECVNIE CONTEMPTV. C.V.

ANno ætatis quinquagesimo primo inijt episcopatum. Et quidem nulla pōpa: aut comitatu: ut fratres etiā germanos adesse noluerit: Et aduenisse prius nouum Præsulem omnis uicinia cognosceret: q̄ pene intelligeret aduenturum Eam noctem duxit isomnē. Deū precatus orationibus: & lachrymis: ut si id muneris ad illius honorem suscepisset. nolēs alioquī & inuitus: ne se deferret. Scire se se quantum negotii susceperet. Nosse populi multitudinem: ordinis uarietatem: amplitudinem principatus secularis. quales & q̄ crebras discordias habuissent cum superioribus Episcopis. Cōtra uero uires sibi tenues & imbecilles quippe nusquam nisi in monasticis cellulis exercitatas. Cum hæc: & pleraq; alia cū lachrymis effūderet Dicebat se tanta animi luce repletum: Vt non aliter deinceps illius episcopatus: q̄ alicuius monasterii munera obierit. Familiam sic instituit. Elegit binos de suo cetu fratres. quorum altero utebatur ad officia diuina. cū altero parciebatur curas maiores. Quinq;

præterea ministros habuit per tres: & uiginti annos: quibus fuit in eo Pōtificatu: Quāquā per liberalem iocum dicere solebat: familiam sibi grandem esse cuius cura premeretur: pauperes Christi significans. Veste usus est colore quem dicunt cælestino iusta longitudine: Tapetas: & aulæ: & cætera ornamenta ædium omnino spreuit: Mensa neq; splendida neq; sordida: sed summa munditie: ad quam de more monastico legebatur. nihil omnino argenti. uescebatur in uitreis: & fictilibus. Cybo uulgari semper usus. Amauit oua. q; & stomacho amica esset: & uoluptatem non irritarent. nihil appetere. aut dānare. Quicquid apponeres sūere. Accidit semel ut Pincerna. deceptus colore: acetū p uino apponeret: Cū Laurentius admouisset ori: & acetum eē sensisset: nihil ultra questus prandium exigebat sine potu. Pincerna ut aduertit ueniam supplex errori deprecatur. Cui Laurētius placido uultu. Eia inquit: curato deinceps officium tuū diligētius. Cubile habuit uix sex pedes protensum tomēto paleari & opertorio: quod

ueteres centonem nostri sclauinam uocāt .
Exclusis semper de thalamo omnibus: ut
liberius uacaret lachrymis: & orationi .
Statim autem operam dedit: ut Pontifi-
calis ecclesia superiorum Episcoporum: aut
in curia aut auaritia neglecta: pro dignita-
te sedis excoleretur. Canonorum ordinē
ad nihilum redactum restituit. addidit sa-
cerdotes . cantores instituit . Eandem ad-
hibuit curam circa alias ecclesias. ut plu-
rimae in quibus uix missa dicebatur: nūc
uideantur esse Pontificales. Mores deinde
cleri castigare adortus: deque iis addidit
pulcherrimas cōstitutiones: Sed nihil erat
quod non facile impetraret: liberalitate
& bonitate naturae . erat. n. alioquin non
grauis frui clerum suis fructibus pacieba-
tur: ut nihil illi oneris imposuerit uq̃. Pa-
ri cura prolequebatur monasteria: prae-
pue sacrarū Virginum ob sexus infirmita-
tē: quibus nihil deesse pateret: uel ad cor-
poris necessitates: uel ad regulares etiam
disciplinas . Collapsa restituit . noua con-
struxit . Pulchrum huius rei testimonium
Quod cū initio. xx. aut circiter obseruata

suscepisset : moriens reliquit quinq; supra
triginta . Non minori studio aliarum etiā
ouium curam gerebat . Non fuit credibile
quātus quottidie concursus fieret mestoz
& laborantium . qui consolari cuperent : q
iuuari ope : ratione : consilio : ad eum om
nes confluxere . Plebanos quidem sādulo
monere : reddituros aliquādo proprii offi
cii rationem . Cæterum pēcuniam contē
psit . ut neminē ūq; magis cōcupisse credi
deri . Domus erat aperta omnibus : omne
pœnu pauperibus patebat . Si procurator
rationes afferret : nihil accepti uel expēsi
uidebat āplius : q̄qd deesset : aut superes
set . Indignum omnino ratus : ut qui ani
marū questui prefectus eēt : sederet ad cal
culos . Primū illi de pecunia institutū fuit :
ut nullū penitus sibi cū fratribus eēt com
ertiū : quia nihil existimauit ad amorē
suæ plebis conciliandū : fidēq; cōparandā
efficacius : q̄ si tolleret prorsus omnem ex
animis omniū de hac re suspiciōē . A qua
ut longius abesset : quem Leonardus Fra
ter aliquādo pauperē elemosinam petentē
Laurentio cōmendasset : Vade inquit ille :

& responde Leonardo meis uerbis : Vt ti-
bi ipse subueniat: postq̃ a domino habet:
ut de suo dare possit. Illud in amoris fra-
terni lignum retinuit : ut in Pasca: & in
natiuitate domini: & festo Apostolorum
Petri & Pauli : eos donaret duobus pani-
bus ex farinae flore confectis. Post mortem
autem fratrum: idem tributum mihi sem-
per pendit. Quin potius: & a fratribus iu-
uatus ipse est pecunia grādi ī Bullis Apo-
stolicis episcopatus: & a me deinceps nō
minori: præsertim quom ad Patriarcha-
tum euectus est. In cognoscendis autem
penuriis hominum: adhibere solebat ui-
duas aliquot spectatæ uirtutis: & fidei.
Quod & ille sexus esset ad huiusmodi mi-
sericordiæ opera feruentior: aptior etiam
ad indagandas paupertates occultas: eo-
rum precipue: qui ex opibus in inopiam
decidissent. quorum generi hominum ma-
xime miserebatur. Mallebat autem ali-
quando decipi: q̃ nimius esse in examinā-
do: ut si in alterutro esset offendendum:
mallet cui non oporteret dare: q̃ non dare:
cui oporteret. Libētius dabat res humano

usui necessarias: q̄ pecuniam: & plures
libētius summas q̄ maiores: ut esset com
munior ī tanto populo beneficentia. Ora
uit aliquando Laurentium .consanguine
us eius. ut pecunia eū iuaret: in Filiaē do [^] nō ita paup
tem: Respondit Laurentius: cōsidera que
so frater: si parum dederō: non est quo op
us habes. Si multum: defraudabo mul
tos: ut uni satisfaciā. Et preterea: quicquid
illud ē: quod est ad cybos potius pauperū:
q̄ ad intortos crines: aut margaritas: ab
ecclesia traditum est. Igitur ignosce: si dare
non possum. Sed nihil fuit ciuitati gratius
q̄ lignorum naues honestæ: quas seuiēte
hyeme distribuebat pauperibus. Pecuniæ
ad eum quottidie confluebant: Vnde non
crederes. Vidi aliquando cum ab eo elemo
syna peteretur: quod pecunia non posset
promissione satisfacere. sæpe cum domi
nihil reliquisset: æs alienum contrahere.
Et cum procurator rogaret eum: qua spe
faceret: domini mei dicebat: qui pro me
dissoluere facile poterit. Nec spes illum
fallebat. Nam continuo submittebat illi
dominus pecuniam insperato multis de

iocis. His moribus: & disciplina incredibili
est q̄tū beniuolentiæ: & auctoritatis apud
omnes ordines comparauit.

DE GRATIA VERBI. DE CONSI
LIO. SAPIENTIA. PRVDENTIA. IV
STICIA. CONSCIENTIA. ET DE IN
FVSA SCIENTIA. C. VI.

HAbuit autem hoc donum diui
nitus collatum .ut omnes cum
quibus esset : lætos sēper: placi
dosq; dimitteret : omnibus sa
tisfaceret . Boni iuxta maliq; : modesti: fa
cinorosi sine ullo pene discrimine illum co
lebant. Sic uerba: & oculi : & motus: & om
nia quecumq; aut diceret: aut faceret (tā
ta erat uirtutis: & gratiæ uis) rapiebant
animos omnium in amorem . Initio qui
dem Ponticatus: cum de mulierum orna
tu decretū edidisset: Vxoritis quibusdam
maritis ingratum: Dux noster illorū que
relis deceptus : quasi liberati sæculari me
tuens Accersiri eum iubet : queritur ea de
re acrioribus uerbis: ut fuit natura uehe

mentior. Tum Laurentius pater mansu-
ete simul: grauiusq; respondens: Sic illius
animum demolliuit: ut Dux conuersus
ad astates: neq; lachrymas cōtinēs: Ange-
lus iquit nō homo loquutus ē: Vade Pat:
& fugere officio tuo. Illū deiceps uelut
Apostolum ueneratus est: Vt aliquand
per iocum dicere soleret: preter Laurentiū
neminē esse mortalium Cum quo animā
cōmutaret. Consulebatur autem dubiis
rebus: & q̄q; irent quasi ad hominem: di-
uino potius: q̄ humano spiritu responden-
tem. Res tamen humanas tam publicas q̄
priuatas: quas nondum illi experiri conti-
gerat (Si quidem ante uigessimū annū
confugit ad solitudinem: primo & quin-
quagesimo rediit) Sic callere uidebatur
peride ac sēper tractauisset. Vt dicere nō
uerear: nihilo mihi minus prudentiorem
esse uisum q̄ meliorem. Si tamen pruden-
tia bonitatis pars non sit. Iam uero in iu-
re dicundo: sapientiam illi dicāt: qui uide-
runt: & presertim curia romana: quæ ni-
hil unq̄ ab eo iudicatum: rescindi passa ē:
Sententiæ illius i appellabiles habebāt.

& quanq̃ in irrogadis penis clementior est
habitus: Iusticia tamen fuit quæ neq; pie-
cibus neq; lachrymis frangi posset. Nulli
illius coenaculū. uel cubile nō patuit. Non
causarū multitudine potuit nō: proterui-
tate litigantium defatigari. Stabat uelu-
ti rupes immobilis ad turbines causatur:
quibus nulla fere ut opinor in orbe eccle-
sia magis agitur: propter Amplitudinē
ciuitatis: Gratissima imprimis fuit breui-
tas respondēdi: qua & paucis absoluebat:
& cæteris adeuntibus satisfaceret facilius:
Sed qua Iusticiæ luce afflatus ad iudican-
dum ueniret: presertim maioribus in cau-
sis: Erit satis apertum testimonium quod
referemus. Matrimonii lis orta paduæ ē:
inter ^haud uulgares familias. Ad Fantinū
episcopum: de quo dixi: defertur. Ille cau-
sa cognita cum leges fauere mulieri: quæ
uirgo asserbatur uiderentur: pro muliere
pronuntiat. Iuuenis: qui sponsionem fac-
tam pernegabat: innocētiae cōsilius: aduer-
sus tātæ auctoritatis Iudicem: Laurentiū
pro secundo: ipetrat. Laurentius autem
cū uideret a Sapiētissimo: & optimo alio

oquin Iudice secundum mulierem iudica-
tum : Tamen lachrymis Iuuenis permo-
tus : opem implorantis causam non susci-
pere non potest. Ad orationem autem se
confert: quam grauioribus in causis ha-
bebat pro fidelissimo consiliario. Hac di-
ligentius facta: iudicat secundum uirum .
Propinqui mulieris nihilo segnius: tertium
iudicem petunt : & impetrant Episcopum
Taruisanum . Is quoq; pro muliere pronū-
tiat . In discrimine uidebatur Laurentii
sententia: duabus aduersis . & expectabāt
omnes atentius tantæ contentionis exitū:
Cum iudex æquissimus Deus ipse se pro
quarto gerere uoluit: & litem omnem di-
rimere . In lucem producit incestum muli-
eris . quæ ex consobрино : & eodem clerico
grauida: cum partum amplius differre nō
posset : Amisso pudore: Et patefacto flagi-
tio: diuinam fuisse non humanam Laurē-
tii sententiam: confessa est . Conscientia
autem fuit explicata : pura: integra: quæ
omnia dirigeret æquitate . Scientia uero
quæ potius diuinitus ifusa: q̃ humanitus
acquisita uideri posset. Vix enim elemēta

prima didicit a præceptore : & tamē nihil
ē in sacra scriptura disputatū : de quo nō
posset grauissime respondere. Dicam quod
accidisse memini . Venit ad eū theologus :
qui audierat de illius doctrina : & preter
tū quod didicisset sine doctore . Audire
uoluit . & periculum facere . Mouet illi que
stionem de diuinis relationibus . Respon
det Laurētius . Ille repōsum laudans : repe
tit adhuc : uelut cum circulatore sophista
sibi res esset : Tum Laurentius : scriptum
est Frater contentiones : & pugnas legis de
uita : sunt enim inutiles : & uanæ . Dixi
quid sentirem . Si satisfeci : placeat . Sin mi
nus : quare : qui tibi respondeat sapiētius .
Compunctus ille : & gratias agens : petita
benedictione : discessit . Scripsit autē uo
lumina . xlii . & sermones quadraginta
Crebra illis scripturarum usurpatio : de
uota traditio : stilus redundans & copiosus :
qui si gētilium litteris dedisset operā : po
tuit iter scriptores elegātes ānumerari .
Voluminū tituli hi sunt . Lignū uitæ . De
Disciplina monasticæ p̄fessionis . De spiri
tuali : & casto connubio uerbi : & animæ .

De triumphali agone mediatoris Christi.
De iteriori conflictu. De cōplāctu ecclesie.
De corpore Christi & sanguine. De uita
solitaria. De contemptu mundi. De ser-
mone domini in cœna. De officio pasto-
rali. De obedientia. De gradibus perfecti-
onis. Sermonum autem titulos apponere
operæ precium non iudicaui.

DE MANSVETVDINE: ET DONO
LACHRYMARVM. ET CORPORIS
FIGVRA. C. SEPTIMVM.

Quanto autem magis auctori-
tate: & gloria crescebat eo ma-
gis fiebat humilior. Audite mā-
suetudinem. Nam cū prelatus
magnæ: plus ob pecuniam q̄ uitam: aucto-
ritatis: ductus inuidia uariis eum quoti-
die calumniis laceraret: ut expleret animi
maliciam īdicit conuentum plurimorum
prestantium: & doctrina: & dignitate ho-
minū: quasi de theologica aliqua questio-
ne disputaturus. at conclusiones quasdā
propōit: decretis illis cōtrarias: quæ Lau-
rentius ediderat de sūptu: & ornatu mu-

lierum. Ridere partim qui aderant: partim
mirari: quā ad rem essent conuocati: Qui
uero grauius sentiebant: indigne admo-
dum pati q̄ illud spectaculum non ho-
nor Dei sed maledicendi cupiditas coegis-
set. Tandem bonus pastor manu silen-
tio indicto: longam pro mulieribus ora-
tionē habet. Cuius epilogo cū misericor-
diam & lachrymīs mouere uellet: pluri-
bus simul locis excitatus risus est. gratiæ
iis qui uenerant actæ. Disputatores ad
cœnam uocati: atq; ita discessum. Affuit
quidam patris nostri dilectus in spiritu fi-
lius: qui huiusmodi re mirifice commo-
tus: q̄ homo petulans Sanctissimum uirū
huiusmodi contumeliis icessisset. Accurrit
ad Laurentium. Aderam tum ego forte:
cum hic & ira & uia fessus: & quid inquit
pater? patieris ne honorem tuum ab iis
improbis lacerari? Tum Laurētius. Quid
est fili? Ille rem omnem uti se habet nar-
rat: non uerbis solum: sed & ore & oculis
& manibus sic indignantibus ut non eum
solum: in quem essent illa iactata: sed quē
uis alium immunem ab iniuria: facile co-

mouerent. Quid tum Laurentius? putatis ne aliquod irati animi signum protulisse? testor dominum Iesum cum intentos in eum ad diuinum coniecisse oculos: nihil mutationis in eo uultu perspicere potuisse. Nihil indoluit aut questus est: immo noluit scire quis affuit: quis dixit. non fronte aut uultu signum aliquod uel minimum edidit animi commotionis. Ut autem moerentem filium solaretur: placido uultu noli inquit te afflictare fili: Dominus Iesus cuius negotium est ipse aderit honori suo. Neque sane in eo fefellit. Nam paucis post mensibus Dux ipse cum satellitibus suis partim exilio partim uinculis: morte nonnulli affecti sunt: Quamquam autem nihil uidetur addi posse ad hanc mansuetudinem: nescio tamen an id quod accidit iterum in simili genere: sit admirabilius. Nam cum solenni pompa eucharistiae sacramentum festo corporis Christi circumferretur: comitatu (ut solet) totius populi frequentissimo: heluo quidam: qui clerici scelera ab Episcopo damnata impudentius defenderat: ante hostium proprie domus

consistens Deū nihil ueritus qui ante eius
oculos incedebat. En inquit: qui pro San-
cto colitur. O insani: qui talem hominem
adoratis. Audit Laurentius: Sed quid ar-
bitramini? Gradu: quo uadebat: perseue-
rat. non uultum: non oculos deflecti & cū
aliquot pii homines cōmoti rei indignita-
te: cum facibus ad illius domum uellent
concurrere. uix a me qui tunc aderam re-
pressi sunt. Quod tamen facinus uindi-
cauit paulo post senatus maiori Laurēti
gloria. Illa præter cæteras inflicta pœna
ut perditus ille frequentiori populo in ec-
clesia pontificali super pulpito publice
mendacium fateretur. Certauit autem
dominus cum senatu nostro in pœna sup-
plicioq; miseri. Nam paulo post pulsus ur-
be est: profugusq; nunc errat procul a do-
mo: liberisq; inops: atq; mendicus: Sed
infinita sunt talis mansuetudinis testimo-
nia. Erat autem uerborū actionumq; tan-
ta mensura: ut si inferiora hæc cælestibus
conferri fas est: cælestis. n. certe animus est
Vix ego motus cælorum & reuolutiones
& gyros agi maiori ordine atq; mensura

crediderim . Ipse quidem discipulo reuela-
uit sibi a deo donum fuisse : ut quouis lo-
co aut tempore se colligere uellet & in cae-
lum mentem erigere semper posset . Quod
si forte aliquibus : ut solet imaginibus tur-
baretur . non aliter abigere se diceret fanta-
sias illas : q̄ si muscas oberrantes pelleret ab
oculis . Erat in illis causarum actionumq;
turbinationibus semp̄ quietus : & immobilis . nihil
audire diceres : Quasi ī caelo esset animus .
corpus in terris . Rursus autem si stilo aut
orationi sese dedisset : & interPELLARETUR :
ut saepe fit : ab aliquo eum adeunti : uide-
res sine ulla molestia cœpto opere ītermis-
so quasi ociosum iocundo uultu uenientē
excipere : quoad uellet audire . Tanta pro-
fecto animi pace : ut angelica interdum
uideretur potius q̄ humana . hanc tam ad-
mirabilem constantiam sola diuinæ boni-
tatis meditatio poterat emollire . Dixi su-
perius cū de matris dormitione loquerer ī
illius funere lachrymam non emisisse ui-
dere Patres ubi lachryme profluerent : do-
num . n. habuit lachrymarum : ut nemo
fere alius cum post prandium aliquando

rebus
federet & de diuinis ut solebat sermonem
haberet familiarem: conuersus ad eos: qui
aderant feruentiori quodam mentis affec
tu: quid agam Fratres: quid agam cum ad
iudicem deducar? Quid egi miser in quo
sperare possim? Nihil habeo: nisi quod ad
illius Sanctissimi ligni radicem prouoluar
& plagam. Hæc cum dixisset totus solutus
in lachrymas est: quas cum profusius emisisset:
& erectus uidisset qui aderamur com
pungi & illas lachrymas admirari: uer
tus nequid ex his laudis humanæ surriperet:
Videtis ne inquit has lachrymas? Af
fectus cuiusdam sensualis fuerunt non ue
re deuotionis a qua absum longissime At
quæ pulchre diuina bonitas conuenientem il
li animo sedē tradiderat. Omittite uirtu
tes: aut Sanctitatis nomen. Facite uos tūc
primū eum uidere Angelum: non homi
nem credideritis. Fuit proceritate corporis
altiore quæ iusta: gracilioribus membris. co
lore candido. Statu erectus & celsus: omni
facie admodū decora. Oculis uero uniuersū
corpus ita moderantibus: ut ueneratio
nem & Sanctitatē undiq; inspirare uideretur.

DE AMORE FRATERNO . DE PRO-
PHETIA . DE EIECTIONE DEMO-
NIORVM . DE MISERICORDIA . ET
MONIALI CUI PER SPIRITVM EV-
CHARISTIAM COMMVNICAVIT .
C. OCTAVVM .

Sed quia de Marco & Leonardo
fratribus nihil . haftenus dixi .
Nolim aliquis existimet ullos
ūq̃ sese maiori caritate dilexis-
se . Viscebat ab his quottidie : ad eū publi-
ca omnia & priuata deferebant . sed omnes
fere illorum sermones erant de eterna ui-
ta . Ceterum q̃ diuino spiritu omnibus ī
actionibus suis ageretur ultimis illorum
horis apparuit . Laborauerat Marcus uali-
tudine diuturna : domo per annum non ex-
ierat . Cupiebat Fratrem uidere : quo nihil
in terris carius haberet : Recusabat Laure-
tius uenire . Domo . n . fraterna sicuti mater-
na antea diximus semper abstinuit . At il-
le orare enixius & obsecrare per fraternæ
iura pietatis : ut mori eum non uellet sine
sua benedictione . solabatur eum . & promit-
tebat uenire Laurentius : sed tamen disse-

rebat. Ibat ad eum Leonardus Pater. ibā
ego orātes ut ueniret. Si quidē uiuū repi-
re uellet. Dicebat bono animo essemus. uē-
turum sese cum tempus exigeret: & certe
aliquotiens uidebatur melius habere. Cū
autem apparuit hora quam expectauit.
fallere carissimum Fratrem noluit. Ecce
uenit ad eum cum minime expectaremus.
Iam propinquus erat emissioni spiritus.
Ingressus & super lectulum fratris icūbēs
salutat eum dulcissimis uerbis: quasi pro-
missum persolutum uenisset. Marcus hila-
riori uultu conuersus: significato gaudio
de illius aduentu: inter eius amplexus læ-
tus & uoti compos in domino requieuit.
Ne tamē aut forte aut casu hoc accidisse
aliquis existimet. Idē pœnitens nono post
anno in Leonardo fecit: quintum fere mē-
sem: domo exire & Laurētium uidere non
potuit. Ibam aut mittebam: qui diceret
fratrē extremum spiritū agere. At ille red-
debat: Horā adhuc non esse. Sic p multos
dies rem duximus. Ego eundo aut mitten-
do: ille differendo: hora ea qua promise-
rat uenit. Cumq; summa cum latitia eū

pater excepisset uespera eius diei inter
illius brachia spiritum fœliciter emisit .
Addam illud etiam ad eius gloriam & sola
tium meum . Orauit pro fratre illis diebus
precibus ardentissimis . Et cum post ali
quot dies ad eum uenissem : afflictus mœ
rore adhuc recenti : post prima uerba salu
tationis : Gaude inquit Bernarde fili . Leo
nardus pater tuus saluus est . hoc ego cum
ingenti gaudio excepissem : & quo modo i
q̃ scis pater ? Saluus inquit est & aliud ne
cures . O lachrymas dulces plenas lætitiæ
& pietatis : quas ibi fudi ante pedes illius
cum tantæ lætitiæ nuncium : nuncius tam
fidelis attulisset : Quid autem alia innu
merabilia cōsecter de spiritu prophetiæ ?
Vitam Sanctissimæ abbatissæ a medi
cis derelictam dilatam a domino dixit : &
paucis diebus liberata est . In eodem mo
nasterio sororem mire Sanctitatis complo
ratam : & iam pene exanimem lugentibus
aliis bono animo esse iussit : & illo triduo
omnino libera euasit . Propinquum suum
qui triremem conduxerat . ad conuehen
das ex ponto merces cauere iussit : ne tri

remem in ponto dimitteret . Ille uero non
solum triremem dimisit : sed maximo etiā
fortunarū suarum naufragio est affectus.
Cæterum & filiorum orbitates : & lucra : &
damna : & honores repulsasq; ægritudines
& incolumitates : aliaq; tum prospera tū
aduersa : quæ quottidie accidunt innume-
rabilia ante dicebat. Filium meū despera-
tum a medicis : extremum spiritum agere
ad eum detuli : Vt consulerem de loco se-
pulturæ . Ille suspenso prius aliquantulū
& uultu & sermone : respodet tēpus adhuc
non esse talis consilii : Ego quia ex peste fa-
milīa extra ciuitatem aberat : admiratus
huiusmodi responsum : Quo nam modo iquā
potero pater tempestiue deliberare : quem
iā expirasse existimo . Rursus ille redi bo-
no animo : Tēpus adhuc non est . Reuersus
igitur domum : repperi puerum preter om-
nem spem melius habere . Neq; tempus il-
lud benignitate Dei adhuc usq; diem ap-
paruit : & spero filium potius de mea q̃
me de filii sepultura cogitaturum : Sane
ipse suum obitum prædixit uirginibus Sa-
ctæ Crucis per dies aliquot ante q̃ accide-

ret. Neq; minor ī eo fuit dāmoniorū pel-
lendorum & discernendorum gratia spiri-
tuum. Qui affuit & uidit narrauit mihi
mulierem ad eum deductam spumantem
ore & dentibus frendentem: quod ille ui-
dens. Attulistis ne inquit mihi hunc dāmo-
nē tanq̃ ad apostolum. Ite fratres & quæ-
rite qui sit me sanctior. Sum enim homo
peccator. Enimuero illi magis orabant
genibus prouoluti. Age inquit ualeat ue-
stra fides: quæ cananeæ profuit: & centu-
rioni. Imposita arreptitio capiti manu:
Quid īquit male dāmon uenisti pauper-
culam hāc uexare. Vbi nunc superbia tua
cum de cælo decidisti: non te pudet depu-
gnare cum muliercula. Age dimitte illā.
Dominus Iesus te precipitem agit. Signa-
culo suo īsignita ē. Videres īter hæc uerba
illam cōtumaciam: atq; oris distorti pra-
uitatem explanari. Illum tremorem pal-
loremq; in naturalem uerti faciem. Admi-
rantibus omnibus & omnipotēti Deo glo-
riam reddētibus liberata est. Spiritus ue-
ro cogitationumq; discretio ubi nam ma-
ior apparuit. Decreuerat monasterium

monialium reformare. Quod ut facilius
assequeretur assignare uolebat: illis in cō/
fessorem uirum fidelem & Sanctum. Is
autem ut erat bonus & simplex recusa/
bat: timens cū mulieribus implicari. Post/
q̄ negauit: tactus penitentia est: deliberat
redire. Hunc autē cū Laurētius procul ue/
nientem conspexisset: prius q̄ uerbum
presbyter ille faceret: aut diceret ad quid
ueniret: dextera cingulum tenens: benefa/
cis inquit frater .noui ad quid uenias. Ve/
lim autem scias ueluti cingulū istud (ma/
nu si quidem cingulum suum tenebat) sic
a deo te mihi esse permissum. Admirans
ille & ma gis corde compunctus: Accipe p
seruulo me iquit: nunquam mandata tua
relinquā. De plebano nō tacebo Adul/
terio: simonia: furto: & omnibus probris in/
fami .qui ad ultimam inopiam redactus
ut omnino neq; se: neq; filios posset alere
quos occultos alebat: ipias sibi ipsi manus
afferre statuerat. hoc cum cognouisset in
spiritu Laurentius accersit illum: dicit qd
cognouerit. Solatur eum uerbis caritate
plenis. Tum declarat accidisse hoc pmit

tente domino propter eius flagitia : & nisi
resipiscat maiora minitatur . Misereri ta-
men illius inopiæ . Dat illi deinde aliquot
aureos . Cum eximiam caritatem miser
ille uidisset quippe qui uitæ male actæ
conscijs: pœnas potius aliquas q̄ elemosy-
nam expectaret . procidit ad pedes illius &
totus liquefactus in lachrymas: non pote-
rat diuelli . promittens & iureiurando con-
testans uitam reformare : & comprobauit
quidem opere : quod promisit . Vixit autē
postea aliquot annos timens dominum &
in mandatis illius incedens magna cum
admiratione hominum: qui eum ante co-
gnouerant . Statueram optimi Patres deli-
bare potius miracula q̄ narrare . Mores
& enim & angelicam in terris conuersatio-
nem describendam precipue susceperam .
Sed ueluti incurrens i hæc : silere non po-
tui . Postea uero q̄ sic necesse fuit: nō omit-
tam hoc quod est genere præclarū: & ma-
gnitudine rarum: & fama notissimum . Sa-
cra quedam uirgo erat magnæ factitatis .
hæc per multos annos abstinentia: uigiliis:
orationibus steterat ante dominū . Accidit

autem : ut solemnitate corporis Christi :
neq; sorores alia : neq; ipsa communicare
diuinis ministeriis : possent. Et cum agre fer
rent : & illa imprimis Sanctissima mulier
oratum Laurentium mittunt : quia prope
esset monasterium : ut si gratiam commu
nicandi eo die habere non possent : ipse
saltem dignaretur : dum celebraret pro an
cillis suis orare : Promittit Laurentius. Cū
autem celebra ret ad populum post eleua
tum sacramentum factus extra se ipsum
est : detulitq; eum spiritus ad illam mulie
rem in cella clausam & contemplationi
uacantem : Quæ forte tunc miro quodam
desiderio cōmunicādi teneret & sacra illi
mysteria cōmunicauit . siue ī corpore : seu
extra corpus deus sit. Ab oculis quidē to
tius populi non discessit . donec ad se ipsū
reuerfus ab illo pietatis officio reliquum
missæ peregit. Cum autē Virgo illa : quod
acciderat sacerdoti nunciasset : Sacerdos
Patriarchæ : iussit ille : ut gratias omnipo
tenti Deo agerēt : nō sibi : & ut nunq̃ donec
uiueret manifestarent . Hæc ego Patres &
huiusmodi alia multa a Laurentio fieri

optimum Deum crediderim uoluisse: Si
ue ut suam bonitatem atque potenti
am nec temporum adacitate cōlumi: nec
immutari malignitate morum . nec fidei
nostræ tepiditate imminui crederemus . Si
ue ut ea etiam quæ sacris litterarum mo
numentis ædita sunt : & alioquin uideri
solent impossibilia facilius crederentur a
nobis . Quippe cum legerimus Ambrosiū
cū esset mediolani: Martini exequiis inter
fuisse apud ultimas gallias . Seuerum itē
rauēnatē Episcopum ad Geminiani exe
quias mutinam in spiritu cōcessisse . Incre
brescere tanti uiri fama quottidie & latus
atq; latius diffūdi cœpit . Habere eum sæ
pius apud se Eugenius Pontifex uoluit . sē
per excusauit: metuens nequid ei noceret
curia romana . Cum autem Eugenius urbe
pulsus bononiam uenisset: efflagitatus ab
eo refragari non potuit : q̃ amplius neq;
alpes neq; itineris longitudinem sicut an
tea fecerat causari posset . Exceptus est a
Sumo Pontifice frequētibus cardinalibus
his uerbis . Salue decus & gloria Præsulū .
Ab uniuerſa autē curia maxima uenerati

one habitus . Voluit eum Eugenius apud
se retinere : Sed imbecillitatem corporis ex
cusans paucos ibi moratus dies: rediit inde
lætior: q̄ ierat. Reliquit ibi maximum odo
rē Sanctitatis . Pari amore seu maiore eti
am: Nicolaus quintus Pontifex nobilissi
mus eum dilexit : ut in illo ornando cer
tauerit cum Eugenio . Nam sicut ille epis
copum q̄ primum potuit fecit: ita hic Pa
triarcham cum primum oblata occasio ē
creauit Gradēli si quidē Patriarcha mor
tuo patriarchatum a grado nobili quōdā
urbe transtulit uenetias . idq; nec cognita
nec postulata Senatus nostri uoluntate :
quippe qui non minus hominem q̄ ciui
tatem eo facto exornare cuperet : Allata
res haud satis senatui placebat: uerenti ne
spiritualis & ecclesiastica dignitas aucta
opibus & auctoritate: ueteres quas cum
superioribus Episcopis discordias habue
rant : renouaret . Beatissimi tamen Patris
mansuetudo diremit facile dubitationem.
Adiit enim continuo ducem & collegium.
Sese dixit ab hinc duos de uiginti annos
inuitum Episcopum factum: & a quiete

sua in hos turbines sæculares iniectum.
Desiderare nunc quietem: & minui ma-
gis pondus presulatus:q̃ augeri. Sibi esse
in animo hoc oneris quibuscumq; pos-
set modis deprecari: nisi ipse Dux: ad quẽ
ciuitatis suæ dignitas pertineret: forte
sentiret aliud: pro cuius honore quoniã ita
de se merita ciuitas esset nullum laborem
recusare deberet. Excitauit omniũ lachry-
mas Sanctissimi Patris mixta caritati hu-
militas. Dux qui rem hanc egerime ante
tulerat: & ab Eugenio temptatam semper
impugnauerat: itatim ex sua totiusq; col-
legii sententia enixe eum rogare cœpit: ut
libenti animo id muneris susciperet. Sic
quod inuidiosũ fuerat in dignitate: ex mã-
suetissimis Sãcti uiri moribus gratissimũ
factum est.

DE DICTIS. AB EO MEMORATV.
DIGNIS. ET SYMMA NOMINIS
EIVS. CELEBRITATE.

S

Ed quia mores & actiones illius
hactenus prosecuti sumus: sub

biiciemus etiā de dictis aliqua memora-
tu digna : q̄tum meminisse ex domestica
cōsuetudine potuimus. Dicebat serui Dei
non esse a magnis peccatis cauere : id enī
esse sēcularis hominis : sed parua uitare
ne caritas refrigesceret . Non simul ac cor-
pus extenuatum fuerit : De abstinentia re-
mittendum : propterea enim abstinendū .
Tribus monacho opus esse desiderio : mo-
deratione : & gratia . Nam ubi horum ali-
quod desit : ibi perseuerantiam esse non
posse : Humilitatem esse torrenti similem
qui estate tenuior serperet . hyeme uero
atq; uere inundaret . Sic humilitas ī pro-
peris quidem exigua in aduersis magnani-
ma esse debet . Minime sibi placebant in
monasteriis ampla ædificia : & cum uide-
ret laxiora cānacula : cellasue ampliores :
caput quassans dicebat . Non sic Patres
nostri : nō sic . Dormitoriū ipse fecit apud
Leonikum ex sepe & creta : cum tamen la-
teritium facere facile posset : propter mo-
nasterii facultates . Dicebat enim nul-
lam rem monachorum aspicere debere in
hoc sēculo : quæ desiderium illius teneret .

Maxime pensanda esse eorum proposita :
qui se conferrent ad religionem. Ne dum
ineptus suscipitur : aptus ab eo corrumpa-
tur. Dicebatq; cum augeretur nimium nu-
merus rigiditatem uitæ atq; monasticum
uigorem diutius non posse consistere. Ra-
ram siquidem esse perfectionem. Memi-
ni a dolescentem nobilem ad monasteriū
confugisse: quem cum intellexisset fratru
nimis suasionibus plectum: patri flagi-
tanti reddidit dicens. accipe filium tuum:
Religionis propositum a Sancto spiritu
est non ab humana suadela. Et est longe
deterius ab religionis uita deficere: q̄ eam
nunq̄ suscepisse. Ex quo die factus est sa-
cerdos quotidie missam celebrauit: nisi
ualitudine impediretur. Dicebatq; qui cū
posset domino suo frui: non frueretur: fa-
cile declarare domini sui curam non habe-
re. Pudicitiam cum carnalibus blandimē-
tis nihil aliud esse q̄ ignem extinguere uel-
le: & ligna super inuicere. Paupertatis do-
num q̄tum esset neminem nosse: nisi qui
secreto cubiculo & cōtemplatione delecta-
retur. Cōsulito domini gratiam religionis.

hominibus occultasse : nam si cognoscere-
tur illius felicitas omnes ad eam concurre-
rent : Neminem bene scire quid esset hu-
milis . nisi qui a deo accepisset : ut esset
humilis . In nullo enim tam falli honores :
q̄ in uera humilitate cognoscenda . Veram
scientiā esse scire hæc duo . Deū eē omnia :
& se nihil . Sæpe monebat : nunq̄ amittenda de Deo fiduciam . Illam enim esse :
ī qua animæ uita cōsisteret . Diuitē dice-
bat nō posse saluari : nisi per elemosinam .
Tanto facilius eē munus Imperatoris aut
Ducis : q̄ Episcopi : q̄to difficilius esset
quæ non uideas regere : q̄ quæ uideas . In-
ter labores publicos bellorum : quæ eius
ætate plurima fuere : Dicebat senatoribus
nostris Si uultis dominum uestri misereri :
nihil uos ex uobis : aut esse : aut posse iudi-
cetis . Bonum principem assimulabat ca-
piti : quia sicut caput & lingua implorat
auxilium pro reliquo corpore non mouen-
te . ita principis oratio potest placare do-
minum : quā populus aliis intendat . Vitā
da monebat . quæ multis obstaculis impe-
dientur : quā opera spiritus Sancti faci-

lia essent & equalia :^{b1}Diaboli uero aspera
& plena sentibus. Et cum de rectoribus ci-
uitatum secularibus loqueretur : quasi il-
lorum laboribus condolens non sine clemē-
tia Dei fieri putabat : ut uirtutis comes ef-
fet gloria : & quasi laborum curarūq; deli-
nimentum aliquod : tātisper autem gloriæ
cupiditati ignoscendum : dum uirtutem
uelut ancillam sequeretur. non autē quasi
domina precederet. Innumerabilia alia sa-
pienter & dixit & sensit : quæ quidem re-
ferre infinitum est . Cæterum iam plenus
erat dierum : nomenq; illius & fama lati-
us quottidie fundebatur . Nemo ueniebat
ad hanc urbem : qui nō uel imprimis spec-
taculis appeteret hunc patrem uidere : Ta-
ceo uulgus & turbā sine nomine : q; quacū-
q; icederet ad eū uisendum uelut ad an-
gelum de coelo demissum per uias & com-
pita cōcurrebant . Cardinales omnes . Du-
res . & Principes : domi eum inuifere . uitā
inuestigare . thalamum : cubile : coenaculū
omnia lustrare oculis & uenerari . Franci-
scus sfortia mediolani Dux & Blāca uxor
Galeatium maiorem natu & magnæ spei

Filium adhuc impubem uenetias cū mis-
sissent: illud imprimis mandauere: ut pu-
erum ad Sanctum uirum deducerent: ut
imponeret illi manum: & eius orationibus
commendarent. Bartholomæus collionus
Clarissimus hac ætate Dux magnā ad eū
uim auri detulit: quam in pauperes disp-
taret. Quod fuit & in militari uiro propter
deuotionem: & in patre nostro propter
opinionem: rarum & singulare. Iam adue-
nā & peregrini omnis ordinis & generis.
pannonēs: germani. Galli. Hispani: uel q̃
romam ad limina apostolorum: uel qui
in orientem ad Dominicum sepulcrum
pergerent. tum fælices auras sperabant. si
benedictione huius patris accepta discede-
rēt. In maximis uero patriæ periculis Dux
noster atq; senatus non aliter ad illius ora-
tionem confugere: q̃ ad oraculum. Quan-
tum autem illius oratio proficeret: unum
aliquid priusq̃ partem hanc claudam: in
testimonium referemus. Est ppe corcyra
locus asper & incultus: ubi uir habitauit
rat hæremita triginta & amplius annos:
uita abstinentia & orationibus: & q̃ pri-

mū ferebatur pphetia: spiritu ilignis. gerebat forte corcyra negotium uir quidam de nostris: tam genere: q̄ moribus prestas qui cum arderet bellum: quod cum Philip po mediolani Duce gerebamus: & afflictiores uiderentur esse res nostræ adiit uirū Dei. Rogat eū nunquid Veneta res publica ut ferebat deplorata eēt. Ad quē hæremita. Cōmotus est inquit furor domini cōtra uos: quia uerbum domini p̄ieistis. Et nisi Pōtificis uestri lachrymæ interpellarent pro uobis: iamdudum quasi sodo ma periissetis. Tale de Laurētio testimonium retulit hæremita in mediis corcyra rupibus & speluncis. Cui non solum Laurentius sed omnes fere mortales incogniti erant & inauditi. Porro caritas illa: quas suas oues prosequabatur uix animo concipi posset nedum uerbis explicari. Totus illi Pontificatus inter grauissimorum temporum maximorumq; bellorum turbines consumptus est. Non erat contentus propria oratione: uniuersos Dei seruos. tum singulos etiam: ad orationem animabat. hortando. monendo obsecrando. iubendo:

ut profecto tantæ caritatis & ardoris uel
minima pars uim cælo iſſerre potuerit. Et
hoc ſi mihi liceat proculdubio dixerim fu
iſſe Quirinæ matris preſagium. quod filio
naſcenti precata eſt .iis precipue tempo
ribus quibus ter : quaterue in precipiti fu
it Venetum Imperium.

DE VLTIMA IPSIVS VALITVDI
NE ET QVAE IN IPSA DIXIT. AVT
FECIT. C. X.

A Gebat annum quartum ſupra
ſeptuageſſimum corpore quidẽ
imbecillo & tenui: ſenſibus au
tem integris & ſine ullo uitio
ualitudinis: niſi q̃ ingraueſcens ætas ad
ditis iædiæ uigiliæ . algoriſq; ab ipſa ado
leſcentia ſuſceptis incômodis totum cor
pus pariter attriuerat. Nos autem de eius
uita pluſq̃ de noſtra ſolliciti hortabamur:
ut audiendi onera deponeret quibus ille
uultis ne locum : qui mihi commiſſus eſt
deſeram Nam quod ad ieiunia uigiliæ
& caſtigationem carnis attineret ſeneſcere

corpus. spiritus iuuenescere uidebatur. Et
aut Paulum referebat: qui nonagenarius
uescebatur palmulis aut hylarionem: qui
centenarius farinula: aut alium de patri-
bus antiquis. Vt autē nihil ad cumulātā
gloriam deesset: perseverauit scribere us-
q; ad eam diem forte tunc de gradibus p-
fectionis absoluit. Dū autē post cybū me-
cum de more ambularet: q̄ libenter abire
inquit. si domino placeret. Neq; enim me-
lior sum q̄ Patres mei: sed tu bone Iesu ob-
sequi nō debes uoluntati meæ: sed utilita-
ti populi tui: uoluit autem dominus pre-
ces eius audire. Febri post paucos dies acer-
rima corripitur. Lectum paramus: ille cō-
mocior & indignanti similis: Mihi ne plu-
mam paratis? Qui mollibus sternuntur in
domibus regum sunt. Non in pluma do-
minus meus: sed in durissimo ligno cubita-
uit. An non meministis quid beatus Mar-
tinus in re simili responderit? Non decere
christianum hominem mori: nisi in cinere
& cilitio. Nihil igitur tunc profecimus.
uictiq; ad eius mattam detulimus inter
brachia. Cum autem neq; medicis neq;

pecuniæ parceretur: & ministrantium cir-
ca se studium uideret: compungebatur
animo. En quanta dicebat ob huius sacci
uilis sanitatem parantur: quanta perduntur.
Cum interea pauperes Christi non panem.
non stratum: non ignem habeant ubi ca-
lescant. Intellexit autem uir Sanctus mi-
grationis diem aduenisse. Hactenus filii pro
iocum res acta est: serio nunc agitur. Pro-
pe est sponsus: eundem illi obuiam: & sub
latis oculis in cælum uenio ad te bone Ie-
su. Obseruatum est autem ab his: qui mi-
nistrabant ei quod aliquando plenus animi
ardore quodam spiritus in cælum ferri ge-
stiebat: Interdum uero in profundum se-
se humilitatis abiiciens pertimescere uide-
batur diuinum iudicium. Nam dum ego
ad eum non sine lachrymis dicerem: quod læto
animo migrare debes o Pater: cui palma
cælorum parata est. decerni inquit fili for-
tibus solet hæc palma: non ignauis meique
similibus: hæc humilitatis. illa uero quod ple-
na fiduciæ. Nam cum nos lachrymari ui-
deret. abite hinc cum uestris lachrymis.
Tempus lætitiæ est non lachrymarum: Sic

in fiducia Macharium: in timore Arseniū
referens: inter utrumq; medius incedens.
ut cū fiducia metueret: nec sine timore cō
fideret. In campum igitur cum morte de
scensurus: armari sacramentis ecclesiæ &
ad sacellū inter manus deferri postulauit.
Et cum e strato subleuatus innixus hume
ro meo: labantia membra regere non pos
set: paulum resedit. Effūdebar totus in la
chrymas. Quod ille animaduertens: quid
ploras inquit Bernarde fili? Da mihi dex
teram. Quam cum ambabus suis tenuis
set: Confide inquit: & bono animo esto. nū
q̄ enī te deseram: O uocem dulcem pari
ter. & acerbam. Nescio quomodo nō elan
guit cor meum. Nisi q̄ temperata fuit: tā
certa promissione mœsticia. Certe illius di
ei illius loci Patres clarissimi debeo nimis
crebro meminisse. Legatum quod a dulcis
simo Patre mihi relictum est: omni fide &
spe ueluti brachiis amplexabor: Quasi ob
signatum ab Angelis: subscriptū a beatis
spiritibus: quorum gloriosam & innume
rabilem multitudinem ad suscipiendam
fidelis conserui animam cubiculum illud

compleuisse non dubito. Quā uero supel-
lectilem creditis fuisse compertam in his
ædibus? Putas ne aurum aliquod aut ar-
gētum? Illud admirabilius: quod nullum
omnino librum possederit: cum quotti-
die legeret aut scriberet: librum tamen ul-
lum possidere noluit. Testamentū omne
quod fecit. efferri sese iussit nulla pom-
pa ad monasterium suū: quod abest duo
millia passuum extra ciuitatem: ibiq; in se-
pulcris fratrum reponi. Neq; semel prece-
pisse contentus: quasi diuinaret quid con-
tentionis de illius sepultura esset futurum:
Vocari nos iterū iubet. Scitis inquit quæ
de sepultura mandauī: facite quod iubeo.
nolite pompam parari. neq; enim is sum:
quem forte existimatis. Antonium imita-
tus & hylarionem: qui in locis obscuris se-
pelliri uoluerunt: ne colerentur a uicinis.

DE ORATIONE. QVAM HABVIT
ANTE QVAM MIGRARET E VI-
TA ET DE DVOBVS MIRACVLIS.
CAPITVLVM .XL.

SUſcepta uero paulo ante diem
ſacri olei unctiōe ſermonem
habuit de mortis utilitate ac
de cæleſti uita miro quodā ſeſu
ac grauitate uerborum. Nam ut erat ſupi
nus aliq̄diu tenuit in cælum oculos: Tum
denuo ſemiclauſis in hanc ſententiam fa
ri cœpit. uerba etiam quantum potui
mus tenere: ſubiicientur. Videtis o fili ho
ram meam adueniſſe benedictus Deus: q̄
eā tandem uenire uoluit cū nulla ſit alia
uia quæ ducat in cælum. Ille enim uenit
nobis uia ueritas & uita: ut eiectis de pa
radiſo miſeris exulibus uia ſignaret in pa
triam redeundi. Si enim i hac uita tantū
ſperantes ſumus. miſerabilioreſ ſumus om
nibus hominibus. Sed abſit a nobis tam
ſtulta cogitatio. Quid enim uita hæc niſi
lanugo quedā: ut ille inquit: & ueluti me
moria hoſpitis unius diei pretereuntis.
Chriſtus pro nobis mortuus eſt: primitiæ
dormientium. pudeat nos mortem timere
cum dominus noſter propter nos mori uo
luerit. hunc diem ſemper ante oculos ha
bui. Tum ſcis domine q̄q̄ dū uitam mea

considero : confusio sit mihi potius appe-
landa : q̄ uita . Sed in spiritu humilitatis
suscipe me bone Iesu . uita & salus animæ
meæ . Neq; enim in iustificationibus meis
prosterno preces meas ante faciem tuam :
sed in miserationibus tuis multis . Illa ego
ouis amissa ad te pastorem redeo . Vocem
tuam noui non alienorum . peto domine :
ut ouile reducas . potes ne spernere uocem
clamantis & confugiētis ad te . Non ne tu
ille qui dixisti . Clamabit ad me & ego ex
audiam eum : cum ipso sum in tribulatio-
ne . Ecce clamo plus corde : q̄ ore domine :
Ecce tribulatio proxima est : & non est : qui
eripiat : nisi tu bone Iesu . Sed neq; foelici-
um spirituum sedes affectare ausim : qui
speciem intuentur Sanctissime trinitatis .
Sed portio tamen aliqua creaturæ tuæ
postulat micas suauissime mensæ tuæ . ni-
mium mihi fuerit : & heu q̄ nimium : Si
subtus calceos infimi electi tui loculū ali-
quem huic pusillo tuo seruulo non negaue-
ris . conuersus deinde paululum ad altan-
tes : Vos interea Fratres seruate domini
precepta . Omnis enī caro fœnū : & omnis

gloria eius tanq̃ flos fœni. Contemplamini me. Ecce aruit fœnum & flos eius cecidit. horam hanc quis poterit euadere. Sed mihi credite filii nihil est prestātius q̃ seruire domino. hæc cum dixisset sublato paulisper brachio quod denudatum tenebat: caligantibus oculis. ut hysahac illum antiquum uidere te diceret astantibus crucis signo Benedicat inquit uobis dominus Iesus Fratres & uiscera mea: & benedicat filiis meis: qui absunt: quos i domino paraturi. Det uobis cor ut colatis eum: aperiat animum in lege sua: neq; uos deferat in tempore malo: Benedicat Principi nostro & uniuerso senatui: ut sortem commissi sibi Principatus ad honorem dei & commune omnium ordinum bonum: sibi traditā recordetur. Benedicat deniq; populo meo cuius amorem: pacem: concordiam: dominus indies magis atq; magis conseruare & augere dignetur. Dilulescere cœperat. & iam antea percrebruerat uiuere diutius eum nō posse. Mota igit̃ uniuersa ciuitas est. Canonici quidem primo diluculo sunt ingressi. quos dulcissime. recognoscens ab

his ueniam petebat: si muneri suo non satisfecisset. diuinum honorem commendabat & ecclesiæ cultum: Tum mutuam inter se caritatem seruarent. Postremo rogabat: ut in diuinis officiis sui meminissent. Quid ibi rursus lachrymarum bone deus? Quid clamorū adebatur? Illum patrem. illum dominum: preceptorem: ducem. Paulo post procuratores Sacti Marci ingressi sunt & alii Principes ciuitatis sacerdotes & religiosi uiri: nullus deniq; ciuitatis ordo arceri foribus potuit: loquebat̃ unicuiq; aliquid ad salutem. Procuratoribus & Principibus: pauperes & iustitiam. Sacerdotibus honorē Dei: Negotiatoribus caritatē. Aduocatis pauperū causas. Singulis deniq; officiorum suorum munera commendabat: ut admirabile fuerit artus illos pene exanimis intento semper spiritu laborem loquendi: benedicendiq; per totum bi duum (tantum enim superuixit) perferre potuisse. Nusquā magis enituit illa puritas & altitudo animi. neminem respuit. omnes pari fronte suscepit: ut neq; pauperis: neq; diuitis: nō religiosi: nō secularis:

ulla apud eum uideretur esse distinctio .
Plura interea tum predixit: tū fecit digna
memoratu. Quorū duo tantum subiicie-
mus: ut appareat omnem huius Sāctissi-
mæ uitæ partem signis atq; portētis sicut
cæteris claruisse uirtutibus. Erat ei carissi-
mus ī Christo filius Marcellus nomine cla-
rus genere: sed uita clarior. uir bonus & iu-
stus. Laurentiū autē sic diligebat: ut palā
diceret: siquid de eo accideret nullo modo
superuicturū. Cū audisset igitur de illius
ualitudine continuo accurrit. Introducit
ad eum. Cui ad eius osculū inclinato Lau-
rentius: sūmissa uoce: Marcelle īquit: qd
de discessu meo cruciaris: ego quidem pre-
cedo: sed tu me propediē sequeris. Sic do-
mino placitū est: ut hoc pascate: nos iterū
mutuo amplexemur. Latior ille huiusmo-
di uerbo q̄ tristior: initio quadragelimæ
acri ualitudine corripitur: & ī pascate ut
predixerat ad sepulturā elatus est. Dilec-
tissimo autem filio Hieronymo grauiter
laboranti salutem & predixit: & reddidit.
Nā cum destitutus a medicis pro mortuo
haberetur. mater autem & sorores nihil

iam spei: nisi in patris huius orationibus haberent: misit ad eas Sāctus hic pater: qui diceret bono aīo essent. neq; enim illa egritudine moriturus. quod sicut dixit ita factum ē: Paulo enī post reliquit eū febris & pristinae ualitudini restituit.

DEVOTA SPIRITVS EMISSIO ET
INHVMATI CORPORIS DIVTVR
NA PERMANSIO. C. XII.

S Ed iam dissoluebant Sāctissima illa uincula tarnis & spiritus. Et quæ indissolubili pace p tot annos atq; concordia uixerāt: lubēte deo illa terræ spiritus cælo reddēdus erat. Claudere paulatī cœpit oculos facie quadā hilariori & mēbra omīa explicare: quasi de labore ad requiem transiturus. Quas ibi ceteras Angelos aduenisse uidissemus: si corporeis oculis potuisset uideri illa societas. Tali igitur comitatu iter eorū cælestes uoces & cantus: fælicissimus ille spiritus uel igniculus: i cælū emicuit. hic finis Sāctissimi Patris uere fælix uere beatus. O si

mihī nūc liceat laxare habenas lachrymis
& liberius lamētari. uī facio mihī Patres
Erūpūt lachrymā nec cohibere me possū:
Sed nō ē huius loci secretū cubiculū apti
us ē ibi pmissa tua optime pater cū necel
se fuerit repetā . ibi dexterā tuā testabor.
presertī cū sēpe alias ī maximis piculis ī
uocatus: me miris modis adiuueris . Orta
altera luce effusa incredibili cōcursu tota
ciuitas est. uī pene fores effractæ: ut in ec
clesiā subito deferri necesse fuerit. ad ocu
los populi depascendos . Tāta autē conti
nuo circumstetit feretrū multitudo: ut a
gradibus chori ubi positus fuērat: raptus
deinde sit non hominū manibus: sed sola
se se comprimētū atq; īpellētū turba us
q; ad ualuas ecclesiæ . discissæ uestes: sub
lati calcei: oīa ad uenerationem direpta .
Caterū ut primitiæ aliquæ Sanctificati
onis & publicum iā apparere testimoniū
īciperet. scholæ illæ quattuor cæleberrimæ
(sic enim eas apellamus) nō quasi ad mor
tuū sed ad uiuentē & Sāctum: & uiris fre
quentissimæ & ornatu ac pōpa: non quidē
lugubri aut funebri: ut solent in mortuorū

elationibus: sed ut in p̄cessionibus ac sup-
plicationibus: cum gratiæ publice deo red-
duntur: Sic instructæ auratis cereis & om-
ni honoris ac lætitiæ significatione accur-
rere: Quale illud etiam testimoniū q̄ bini
ex uestris fratribus cū ad illud officium:
ut cæteri adiissēt .audire sibi uisi sunt su-
auissimos quosdā cārus & inauditas mo-
dulationes .Redeuntibus autem ad mona-
sterium: & illis non cessātibus . Tum alter
ad alterum . audis ne frater has melodi-
as ; Quidni audiā . iquit alter : angelicus
plane mihi uidetur iste cōcentus : non hu-
manus . Idē affirmare alius cœpit . utrisq;
igitur admirātibus nunq̄ illi cātus: quoad
usq; ad monasterium puenerunt conticue-
re . Expletis officiis cum efferēdi tēpus ad-
uenisset: ecce quo pacto precipuo quodā
dei iudicio tunc quidem occulto : sed pau-
lo post aperiēdo omnibus: lis oriri coepta:
īter patriarchales canonicos & fratres Sā-
cti georgi . hi cum ex precepto patris no-
stri repeterent: quod mandauerat de loco
sepulturæ: illi sacros canones afferret: ut
prelati in propriis ecclesiis sepellirentur:

neq; semper defunctorum ordinationibus
parendum ex Marcellini Pontificis exem-
plo: q̄ q̄quā corpus suū ihumatū sub ana-
themate permanere iussisset: uisū esset ta-
men Sāctis Patribus: non tam hominis q̄
Pontificis habere rationem. Interī autem
sacrum illud corpus ī ecclesiā sacrario re-
ponitur: quasi litis euētum expectaturus.
Accidit autem res omnibus retro sēculis
īaudita: pace dixerim Sāctorū aliorū om-
nium quod quidem extet ex eorum moni-
mentis. Nam ibi corpus illud dum reponi-
tur. altero ac tercio die nec corruptionis
aliquid nec foetoris apparet. itemq; & q̄n-
to: & sexto nihilominus integrum perse-
uerat tāta rei miraculo excitata accurrit
uniuersa ciuitas. uident & exquirunt dili-
gentius nunquid sit delibutum unguētis.
omnia membra contrectant. nihil pigmē-
ti Aut artis nihil rigoris ī membris: foeto-
ris longe minus. quin potius odorem sua-
uissimum membra illa spirare uidebātur.
Addit̄ miraculū miraculo. nā post biduū
rubescere gen̄a: & uiuus per membra san-
guis conspici cōepit. Et iam capere. nō po-

64
terat sacrarium illud concurrentem turbā
& sese inuicem comprimentē. ut octauo tā
dem die necesse fuerit in ecclesiam publi
ce deferri ad oculos populi exaciandos.
Tū uero & admiratio & stupor : & clamo
res. Igitur, qui litigant & hi instantius po
stulant : & hi custodiunt diligentius. Repo
nit iterum in sacrarium : ubi p̄ dies qua
draginta p̄seuerauit incorruptus & iteger.
Omnibus illis diebus nūq̄ nō uisitatus ē :
Nūq̄ sacrarium illud non apertū omni
bus fuit uidere & uenerari uolentibus : do
nec septimo supra sexagesimum die Cū
alioquin satis cōmode seruari posse non
uideret sepulturæ traditus ē : officiis & ho
noribus non quibus cæteri solent : de quorū
uirtute & meritis ambigat̄ : Sed quasi sā
cti cuiusdam reliquiæ : Sic cum oī honore
collocate decimo sexto uidelicet Kalēdas a
priles Cū sexto idus ianuarias migrasset
ad dominū. Multi nō solum ex italia : Sed
illyrico etiam atq; epyro ad id ostentū do
mo profecti . Medici omnes : & presertim
Girardus ueronēsis Medicus ætatē nost
ra, omnium nobilissimus : qui cum in hac

^{tu}
a^gridine uisitauit : naturæ nulla ui fieri
posse testati sunt : presertim cum putrida
febri laborasset. Diffusus enim per uenas
putridus & corruptus humor corruerit
necesse fuit reliquum corpus : ut impossi-
bile penitus extiterit : absente calore na-
turali uel paruum aliquid temporis inte-
grum incorruptumq; manere. Quântum
igitur q̄que admirabile spectaculum fue-
rit : aliorum sit iudicium. Nam si beatissi-
mo Bernardo honori datum est ut dandū
erat : q; corpus eius triduo inhumatū sub-
stiterit : Quid Laurentio nostro tribuen-
dum : qui tot dies : & pene menses integer
& incorruptus euasit. Mota ciuitas tantæ
rei miraculo : dare operam uoluit ne eius-
modi ornamento uel primi scilicet : uel
Sanctissimi Patriarchæ reliquiis : Patriar-
chalis ecclesia spoliaretur. Hoc facto re-
latum in memoriâ illud Beatissimi Mar-
tini Turonensis Episcopi. Qui quom a-
pud Condatensem pictauorum urbem di-
em obiisset .& Pictaui apud quos obiisset
retinere uellent : Turonenses autem repe-
terent proprium Antistitē : tam diu i con

124
tentione res illa uerſata eſt : donec a turo-
nenſibus furto ſublatus propria eccleſiæ
reſtitueretur . Quæ autem miracula de-
inceps acciderint : Quæq; accidunt quot-
tidie ad ſepulchrum illud diuinam opem
poſcentibus : Ea non aggredi ſatius exiſti-
maui : Quippe que innumerabilia ſunt .
Inquirentur fortassis aliquando diligen-
tius ab iis quorū ſicuti auctoritas maior
eſt : & officium ſolemnius : Ita uix credi-
derim fieri poſſe ut tanti luminis ſplendo-
rem Deus iacere diutius ī tenebris patiat̃.

. Finis .

Clariffimi Oratoris Bernardi Iuſtiniani
Opusculum De Vita Beati Laurētii Pa-
triarchæ Venetiæ : Impreſſum Vene-
tiis Labore Et Industria Iacobi De Ru-
beis Gallici: Duce Inclyto Petro Moceni-
co Sexto Idus Maias .

Mcccclxx .

Ans
600

ar

20

